

ВАРНАВИНА ПОСЛАНИЦА

I

1. Радујте се, синови и кћери, у име Господа Који нас је заволео.

2. Пошто су Божија дела правде према вама велика и богата, ја се стога првенствено веома радујем због ваших блажених и славних духова; јер сте тако примили унутра у себе благодат духовнога дара.

3. Стога се и већма радујем са вама надајући се да ћу и сам бити спасен, јер заиста видим у вама изливен на вас Дух од богатог извора Господа. Тако ме је д

задивио код вас ваш драги ми изглед (οψις).

4. Уверен, дакле, у ово и свестан о себи да, говоривши много међу вама, знам да ми је сапутствовао на путу правде Господ, и ја свакако на то себе приморавам да вас волим изнад своје душе, јер велика вера и љубав обитава у вама са надом на живот Његов. 5.

Помишљајући, дакле, на то да, ако се будем старао да вам предам део од онога што сам примио, да ће ми то што сам таквим духовима послужио бити као плата, постарих се да вам мало помало шаљем (од тога) да бисте са вером вашом имали и савршено знање.

6. Три су, дакле, догмата (= учења) Господња: нада живота — почетак и свршетак вере наше:

и праведност — почетак и крај суда;
(и) љубав — сведочанство дела правде у радости и весељу.

7. Господ нам је открио (ἐγνώρισε = обзнанио) преко Пророка прошло и садашње, и дао нам је да окусимо првине (ἀπαρχάς) од будућега. Гледајући (сада) где се све то понаособ остварује, као што је (Он) говорио, дужни смо изобилније и узвишеније приступати Њему са страхом. 8. Ја пак, не као учитељ него као један од вас, указаћу вам понешто од онога чиме ћете се радовати у садашњици.

II

1. Пошто су дани зли, и пошто (противник) који дејствује има власт, дужни смо да, пазећи на себе, истражујемо наредбе (δικαιώματα)

Господње. 2. Притом, помоћници вере наше јесу страх (Господњи) и трпљење, а помагачи су нам дуготрпељивост и уздржање (εὐκράτεια). 3. Када све ово бива и остаје у односу према Господу чисто, онда се заједно са тим радује и мудрост, разборитост, разумност (ἐπιστήμη = наука), знање (γνώσις).

4. Јер нам је (Господ) објавио преко свих Пророка да Му нису потребне ни жртве, ни свеспаљенице, ни приноси, говорећи једном: 5. „Шта ће ми мноштво жртава ваших? вели Господ. Сит сам жртава паљеница од овнова, и претилине од јагањаца, и крви од јунаца и јараца не желим; нити ми долазите да се јавите преда мном. Јер ко вам је то тражио из руку ваших? Не долазите ми више ни у двориште

моје". И опет: „Ако ми доносите семидал (= пшенично брашно) — узалуд је; на кад се ваш гадим; не подносим младине ваше и суботе".

6. Ово је, дакле, укинуо (Господ), да нови закон (= Јеванђеље) Господа нашег Исуса Христа, који је без јарма принудности, не би имао приношење чињено од људи (άνθρωποποίητον).

7. А говори и опет њима: „Зар сам ја заповедио оцима вашим кад су излазили из Египта, да ми принесу жртве и свеспаљенице? — 8. Не, него сам им заповедио ово: Сваки од вас нека у срцу своме нема злобе злопамтљивости на ближњега свога, и нека не воли лажну заклетву". 9. Дужни смо, дакле да, пошто нисмо неразумни, схватимо намеру доброте Оца нашега, јер нам

говори хотећи од нас да не слично онима (= Јеврејима) који су у заблуди, тражимо да Му приступимо. 10. Према томе, нама (Господ) овако говори: „Жртва је Богу срце скрушено; мирис миомирни је Господу срце које слави свога Створитеља". Зато смо, браћо, дужни да се тачно старамо око спасења нашег, да не би онај Зли (ὁ πονηρός = ђаво), учинивши да се међу нас увуче заблуда, одстранио нас од живота нашег (у Христу).

III

1. А говори и опет њима о томе: „Зашто ми постите, вели Господ, да би се данас чуо глас ваш с виком? Нисам ја тај пост изабрао, вели Господ, нити човека који (постом) понижује (= мучи) душу своју? 2. Нити чак ако

савијете врат свој као котур и оденете се у врећу и прах, ни тада се (то) неће назвати пост угодан".

3. А нама опет говори: „Ево, ово је пост који сам изабрао, вели Господ: Одрешуј сваку свезу неправде, раскини омче насилних уговора, отпусти потлачене на слободу, и иоцепај сваки неправедни уговор. Раздели гладнима хлеб свој, и ако видиш нагога одени га; оне без крова уведи у дом свој, и ако видиш пониженога, немој га презрети, нити се (одвраћај) од блискога рода твога. 4. Тада ће синути рано светлост твоја, и одећа ће твоја убрзо заблистати, и правда ће ићи испред тебе, и слава Божија заогрнуће те. 5. Тада ћеш завапити и Бог ће те услышити — још док ти

говориш (молбу), рећи ће ти: Гле, ево ме! — ако од себе одбациш свезу (неправде), и дизање руку, и реч роптања; и ако гладноме даш хлеб свој од душе своје, и душу понижену помилујеш". 6. Дуготрпељиви (Господ), дакле, браћо, предвидевши ово: да ће народ, којега је припремио Љубљеноме (Сину) Своме, поверовати у простоти, унапред нам Је објавио о свему, да се не бисмо као придошлице спотицали о закон њихов (= јудејски).

IV

1. Ми, дакле, треба да, испитујући врло много о садашњем, истражујемо оно што нас може спасти. Бежимо зато сасвим од свих дела безакоња, да нас не би стигла дела безаконна; и омрзимо обману садашњег

времена, да бисмо у будућем (веку) били вољени. 2. Не угађајмо души својој, нити јој дајмо слободу (ἐξουσίαν = власт) да она трчи заједно са злима и грешнима, да не бисмо постали слични њима.

3. Дошла је близу потпуна саблазан, она о којој је писано, као што Енох вели. Зато је Господар скратио време и дане, да би похитао Љубљени Његов и примио наслеђе (Своје). 4. А говори овако Пророк: „Десет царстава цароваће на земљи, и устаће после (тога) мали цар, који ће покорити одједном три царства". 5. Слично о томе истом вели Данило: „И видех четврту звер, лукаву и моћну и опакију од свих звери морских, и како из ње изникосе десет рогова, и из њих мали рог са стране, и како он покори

одједном три велика рога". Треба, дакле, да то схватите.

6. А још вас и ово молим, ја који сам један од вас, и који (вас) и појединачно и све заједно волим изнад своје душе: да пазите сада на себе и да се не уподобљавате некима, гомилајући грехе своје, говорећи: да њихов завет (=јеврејски) остаје и наш.

7. Наш јесте, али они тако потпуно изгубише онај, чим га је Мојсије примио. Јер Писмо вели: „И би Мојсије на гори постећи се четрдесет дана и четрдесет ноћи, и прими завет од Господа, камене таблице исписане прстом руке Господње". 8. Али они, повративши се на идоле, изгубише га. Јер овако говори Господ: „Мојсије, Мојсије, сиђи брзо (са горе), јер безакоње учини народ твој. који си извео из

земље Египатске". И схвати Мојсије и баци обе таблице из руку својих; и разби се завет њихов, да се завет Љубљенога Исуса запечати унутра у срце наше надом вере Његове.

9. А желећи много да (вам) пишем, не као учитељ него као што приличи ономе који воли, да не би (ништа) недостајало од онога што имамо, похитао сам да вам (ово) пишем, ја који сам најмањи (слуга) ваш (περίψημα υμῶν), зато пазимо у последње дане; јер нам ништа неће користити све време живота и вере наше, ако се сада у безаконном времену (овом) и будућим саблазнима не одупремо, као што приличи синовима Божијим. 10. Да се не би, дакле, увукао са стране онај Црни (ὁ μέλας = ђаво), бежимо од сваке сујете, омрзимо сасвим

дела онога злого пута. Немојте се сами у себе повлачити усамљујући се, као већ оправдани, него се окупљајте заједно и истражујте што је заједничка корист. 11. Јер Писмо вели: „Тешко онима који мисле да су мудри, а само су себи разумни". Постанимо духовни (πνευματικοί), постанимо храм савршен Богу. Колико до нас стоји, размишљајмо о страху Божијем и трудимо се да држимо заповести Његове, да бисмо се радовали у наредбама Његовим. 12. Господ ће судити свету не гледајући ко је ко; сваки како је радио, добиће (онако): ако је добар, правда ће његова ићи пред њим; ако је зао, плата злоће његове је пред њим. 13. Пазимо да не бисмо, задовољавајући се (тима) што смо позвани (од Бога), заспали у гресима својим, и зли

кнез, узевши власт над нама, одстранио нас од Царства Господњег. 14. А још и ово, браћо моја, разумите: кад видите да и после толико великих знакова и чудеса што се догодише у Израиљу, они (= Израиљци) ипак бише напуштени, пазимо да се и ми не нађемо као што је писано: „много је званих, а мало изабраних“.

V

1. Јер је Господ ради тога пристао да преда тело (Своје) на страдање, да бисмо се (ми) опроштењем грехо-ва очистили, то јест кропљењем крви Његове.

2. Јер је писано о Њему — нешто Израиљу, а нешто нама — и то вели овако: „Би рањен за безакоња наша и мучен за грехе наше; раном Његовом ми се исцелисмо. Као овца на закла-н>е би вођен, и као

јагње немо пред оним који га стриже".

3. Дужни смо, стога, да врло много захваљујемо Господу што нам је и о прошлости открио, и о садашњости нас умудрио, и о будућности нисмо неразумни. 4. Писмо вели: „Не разапињу се узалуд замке птицама". Тиме (хоће да) каже: да с правом пропада човек који зна за пут правде, а себе одводи на пут мрака.

5. А још и ово, браћо моја. Ако је Господ пристао да пострада за душу нашу, Он који је Господ целога света, Којему је Бог (Отац) рекао при стварању света: „ Да створимо човека по слици и прилици нашој", како дакле Он пристаде да пострада од руке људске? — Ево, дознајте то. 6. Пророци, који од Њега имађаху благодат,

пророковаху о Њему, а Он сам пострада зато да уништи смрт и покаже васкрсење измртвих, јер је требало да се Он јави у телу (έν σαρκυ... φανερωθήναι), 7. да би и оцима испунио обећање, и да би Сам, припремајући Себи народ нови (τον λαόν τον καινόν), показао будући (= живећи) на земљи да ће, пошто изврши васкрсење, Он и судити.

8. На крају, пак, учећи Израил и чинећи тако велика чудеса и знаке, (они), иако (им) проповедаше, не заволеше Га. 9. А када сабра Своје апостоле, који су им имали проповедати Јеванђеље Његово, њих који су били грешнији изнад свакога греха, да покаже да „није дошао да позове праведнике него грешнике", тада је открио Себе да је Син Божији. 10.

Јер да није дошао у телу, како би се људи спасли гледајући Њега, кад ни сунце, које је пролазно и које је дело руку Његових, кад хоће да погледају не могу очима да издрже зраке његове.

11. Дакле, Син Божији ради тога дође у телу, да се доврши до пуноће мера грехова оних који су на смрт прогонили пророке Његове. 12. Ради тога је, дакле, Он страдао. Јер Бог каже да је рана тела Његова од њих: „Кад ударе пастира свога, тада ће пропасти овце стада”. 13. А Он је хтео тако да страда, јер требаше да на дрвету (крста) пострада. Јер вели онај који је пророковао о Њему: „Сачувај пушу моју од мача”, и „прикуј тело моје”, јер „збориште (συναγωγή) лукавих устаде на мене”. 14. И опет говори: „Ево дадох

плећа своја на ударање, и образе на шамарање, а лице своје поставих као чврсту стену".

VI

1. А када је извршио заповест, шта каже? „Ко ће се судити са мном? нека стане наспрам мене. Или, ко ће ми се оправдати? нека се приближи Слузи Господњем. 2. Тешко вама, јер ћете сви ви овештати као хаљина и мољац ће вас појести". И опет говори Пророк, пошто је (Он) као јак камен био положен на разбијање: „Ево постављам у темеље Сиона камен скупоцен, изабран, крајеугаони, драгоцен (έντις = частан)". 3. Затим, шта каже: „И који верује у Њега живеће довека". А зар је нада наша у камен? Не, далеко од тога! Него

(то каже) зато што је
Господ моћно (έν ίσχύι)
положио тело Своје. Јер
вели: „И постави ме као
чврсту стену (στερεάν
πέτραν)". 4. И опет говори
Пророк: „Камен који
одбацише зидари, он
постаде глава од угла". И
опет вели: „Ово је велики
и дивни дан, који створи
Господ!"

5. Пишем вам простије, да
бисте разумели, ја који
сам најмањи слуга
(περίψημα) љубави ваше.

6. Ашта опет каже
Пророк: „Опколи ме
збориште (συναγωγή)
лукавих, окружише ме као
пчеле восак", и „за одећу
моју бацише коцку". 7.
Пошто Он имађаше да се
јави У телу и да пострада,
(зато) би унапред
објављено о страдању
(Његовом). Јер каже
Пророк за Израиљ:
„Тешко души њиховој, јер

смилише зли савет против самих себе, рекавши: Свежимо праведника, јер нам смета". 8. Шта им говори други Пророк — Мојсије: „Гле, овако говори Господ Бог: Уђите у земљу добру, за коју се Господ заклео Авраму и Исаку и Јакову, и наследите је; земљу у којој тече мед и млеко". А шта каже знање? — Ево, дознајте: „Надајте се, каже, на Исуса који ће вам се јавити у телу". Јер човек је страдална земља (γῆ...πάσχουσα), јер је саздање Адамово било од земље. 10. Шта, дакле, каже? — „У земљу добру, земљу у којој тече мед и млеко". Благословен Господ наш, браћо, који нам је дао мудрост и разумевање (νοῦν = смисао) тајни (τῶν κρυφίων) Својих. Јер каже Пророк: „Ко ће разумети причу Господњу, осим мудрога и разумнога и

онога који љуби Господа свога!"

11. Пошто нас је, дакле, (Господ) обновио (ἀνακαινίσας) опраштањем грехова, учинио нас је другим обличјем (ἄλλον τύπον), (тако) да имамо душу као дете, као да нас Он пресаздава (ὡς αν δὴ ἀναπλάσσοντος). 12. Јер Писмо за нас говори, када (Бог Отац) каже Сину: „Да створимо човека по слици и прилици нашој, и нека влада зверима земаљским и птицама небеским и рибама морским". И видећи наше добро саздање (τό καλόν πλάσμα), рече Господ: „Растите и множите се и напуните земљу". То рече Сину.

13. Опет ћу ти показати како (то) за нас говори, (јер) је у последња времена извршио друго стварање (δευτέραν

πλάσιν). Каже Господ:
„Ево, чиним последње као
прво". За то је, дакле,
Пророк проповедао:
„Уђите у земљу у којој
тече мед и млеко и
наследите је". 14. Видиш,
дакле, ми смо поново
саздани (ἀναπεπλάσμεθα),
као што опет преко другог
Пророка каже: „Гле,
говори Господ, извадићу
из њих", то јест из оних
које је раније провидео
Дух Господњи, „камена
срца, и ставићу (им срца)
од мяса" — јер се Он сам
имао јавити у телу и
живети међу нама. 15. Јер
обитавалиште срца нашег,
браћо моја, јесте свети
храм за Господа. 16. Зато
опет вели Господ: „И како
ћу се јавити Господу Богу
мојему и бити
прослављен?" (Даље)
каже: „Исповедаћу ти се
усред сабрања (ἐκκλησίας
= у цркви) светих". Дакле,
ми смо ти које је увео у

земљу добру.

17. А шта је то „млеко“ и „мед“? Пошто се дете прво медом, а затим млеком храни и живи, тако и ми, вером обећања и речју (Његовом) храњени и оживљавани (ζωοποιούμενοι), живећемо и господарити земљом. 18. Јер је раније предказао: „И нека расту и множе се и и владају рибама“. Ко је пак тај који сада може владати зверима и рибама и птицама небеским? Јер треба схватити да владати значи имати власт — да неко заповеда и господари. 19. Ако пак ово (владање) не бива сада, значи да је то нама речено за некада — када се и ми усавршимо (τελειωθώμεν) да постанемо наследници завета Господњег.

1. Стога дакле разумите, децо радости, да нам је Добри Господ све унапред открио, да знамо кога треба да хвалимо, благодарећи Му за све.

2. Ако је дакле Син Божији, који је Господ (ὁν Κύριος) и Који ће судити живима и мртвима, пострадао зато да би рана Његова (ή πληγή αὐτοῦ) нас оживела, онда верујмо да Син Божији не би могао (иначе) пострадаати осим за нас.

3. Но Он је, када би разапет, био напојен оцтом и жучем. Чујте како о томе објавише свештеници храма, када би написана заповест: „Ко не буде држао пост, биће погубљен смрћу". Господ је то заповедио зато што је Он Сам имао да за наше грехе принесе на жртву сасуд Духа (τό σκεῦος =

тело), да би се праобраз, који се збио на Исаку принесеноме на жртвеник, остварио. 4. Шта, дакле, каже код Пророка? „И нека једу од јарца приношенога у време поста за све грехе". Пазите тачно: „И нека једу једино сви свештеници утробу неиспану са сирћетом". 5. Зашто? „Зато што ћете мене, кад будем приносио тело Своје за грехе народа мога новог, појити са жучом и сирћетом, (стога) једите ви сами, док ће народ постити и жалити у кострети и с пепелом" — да би (тако) показао да Њему треба пострадали од њих. 6. Како је то заповедио? Пазите: „Узмите два јарца, добра и једнака, и принесите их; и нека свештеник узме једнога (од њих) за жртву свеспаљеницу за грехе". А шта ће урадити са другим? — „Други, вели,

нека је проклет". 7.
Пазите како се (овде)
јавља праобраз Исусов. 8.
„И пљуните (на њега) сви
и бо(ц)кајте га (=
ћушкајте га) и ставите му
око главе црвену вуну, и
нека се тако изагна у
пустињу". И када се
поступи тако, онда онај
који држи јарца одводи га
у пустињу и скида ону
вуну и ставља је на џбун
звани купина, чије
плодове имамо обичај да
једемо кад их нађемо у
пољу. Тако, једино су
плодови купине слатки.

9. Шта опет ово значи?
Пазите: „Једнога (јарца)
на жртвеник, а други да је
проклет", и овај проклети
да је овенчан. То је зато
што ће Њега (= Христа)
видети (Јудејци) тада, у
онај Дан, да има црвени
хитон око тела, и рећи ће:
„Није ли ово Онај кога ми
некада разапесмо,
понижујући Га и

ћушкајући и пљујући?
Заиста, то Он беше, Који
тада за Себе говораше да
је Син Божији". 10. Али
како је то сличан ономе?
По томе што су јарци
били „слични" и „добри"
и једнаки, да када некада
буду видели Њега где
долази, да ће се
запрепастити због те
сличности (као) са јарцем.
Видиш, дакле, праобраз
Исуса Који ће страдати.

11. А шта (значи) што
вуну стављају усред
трња? То је праобраз
Исуса предложен Цркви,
(по којем) ако ко жели да
узме ту црвену вуну, тај
треба много да пострада
(= претрпи), јер је трнов
џбун опасан, и (тек)
подневши невоље
овладаће њиме. „Тако",
каже се, „они које ме желе
видети и дотаћи се
Царства мога, дужни су
кроз невоље и страдања

задобити Ме".

VIII

1. А шта мислите чији је праобраз оно што је заповеђено Израилју: да принесу (на жртву) јуницу (δάμαλις) људи који су пуни грехова, и да је закољу и спале, и тада да деца узму пепео и саспу у судове и ставе црвену вуну на једно дрво — гле, опет слика крста и црвена вуна — и узму исоп (= босиљак) и тако да деца кропе народ једног по једног, да се очишћују од грехова?

2. Разумете ли како вам у простоти говори (Господ). То теле (μόσχος) је Исус, а грешни људи који приносе (на жртву) то су они који су Њега привели на смрт. Потом, нису (то) више људи, није (то) више слава грешника 3. (Него) деца су која покропљавају — то су они који су нама

благовестили опроштење грехова и очишћење срца, којима је (Господ) дао власт Јеванђеља, који су Дванаесторица (Апостола), за сведочанство племена — јер је дванаест племена Израиљевих — да проповедају (радосну вест). 4. А зашто су троје деце која покропљавају? За сведочанство Аврама, Исака и Јакова, јер су они велики пред Богом.

5. А што је вуна на дрвету? — то је што је Царство Исусово на дрвету {крста = живота) и што ће они који се надају у Њега живети до века. 6. А зашто је заједно са вуном и исоп (= босиљак)! Зато што ће (у време) Царства Његовог бити дани и зли и прљави, у које ћемо се ми спасти, јер и онај који болује телом, лечи се соком

исопа.

7. Због тога, дакле, ови (догађаји) који су се овако дешавали, нама су јасни, а њима (= Јеврејима) су тамни, јер они нису послушали глас Господњи.

IX

1. А говори (Писмо) опет о ушима, како нам је (Господ) обрезао [уши и] срце наше. Каже Господ преко Пророка: „Слухом уха (свога) послушали су ме". И опет каже: „Слухом ће чути они који су далеко, и познаће шта сам учинио; и обрежите, говори Господ, уши [срца] вашег". 2. И опет вели: „Чуј, Израилју, јер ово говори Господ Бог твој: Ко је ко жели да живи довека? Нека слухом послуша глас Слуге мога (τοῦ παιδός μου = Месије)". 3. И опет каже: „Чуј небо и

послушај земљо, јер
Господ говори" ово за
сведочанство. Па опет
вели: „Чујте реч
Господњу старешине
народа овога". И још
каже: „Чујте, чеда, глас
онога који виче у
пустињи". Дакле је
(Господ) обрезао уши
наше да бисмо ми, чувши
реч (Његову), поверовали.

4. Али и обрезање, на које
се они надају, укинуто је.
Јер је (Господ) рекао да не
буде телесно обрезање, но
они (= Јевреји) то
преступише, јер их је зли
анђео преварио (ἐσώφισεν).

5. Тако, каже њима:

„Овако говори Господ Бог
ваш" — и овде налазим
заповест: — „Немојте
сејати по трњу. (него)
обрежите се Господу
вашем". И шта каже
(даље)? „И обрежите
злоћу од срца вашег". Па
опет вели: „Гле, каже
Господ, сви су народи

необрезани по крају (тела), а овај народ (= Израилљ) необрезан је срцем".

6. Али рећи ћеш: „Па народ је се обрезао у знак запечаћења (завета)"? Међутим, и сваки Сиријац и Арап и сви свештеници идолопоклонички (обрезани су), па значи ли то да и они припадају њиховом завету? Чак се и Египћани обрезују.

7. Према томе, схватите, децо љубави, о свему подробно: да је Аврам, који је први увео обрезање, обрезавао (дом свој) гледајући духом унапред на Исуса, и (тада) је он примио науку о три слова. 8. Јер се каже: „И обреза Аврам из дома свога осамнаест и три стотине људи". А које је то познање које му је (тима) дато? Ево, научите га: Речено је најпре

„осамнаест", па после тога додато је „триста". Из броја „осамнаест": Ι = десет (δέκα); Η = осам (οκτώ) — имаш име ИСУС (ΙΗΣΟΥΣ). А зато што ће крст у виду Т имати благодат, додао је и „триста" (Τ = τριακόσια). Према томе, са она два слова (ΙΗ) показује Исуса, са овим једним словом (Τ) — крст (Његов) .

9. Зна (то) Онај Који је ставио у нас усађени дар (εμφυτον δωρεάν) Своје науке. Нико правилније (γνησιώτερον = изворније) није научио од мене ту реч (науке = вере), али знам да сте и ви достојни тога.

Χ

1. А што је Мојсије рекао: „Не једите (месо од) свиње, ни орла, ни сокола, ни јастреба, нити било које рибе која нема на себи крљушт" — тиме је

он примио три науке за разумевање. 2. Негде на крају каже им (Мојсије) у Поновљеним Законима: „И изложићу народу овоме уредбе моје". Према томе, није заповест Божија да се не једе, него је то Мојсије духовно (= у духовном смислу) рекао. 3. (Ево како): За „свињу" је рекао због овога: немој се, вели, дружити са таквим људима који су слични свињама, то јест када се одају уживањима они заборављају Господа, а када дођу у немаштину онда се сете Господа. Баш као и свиња: када једе, не зна за господара, а када је гладна онда грокће и кад добије (храну) заћути. 4. „Нити једи, каже (даље), орла, ни сокола, ни крагуја, ни јастреба", то јест, вели, немој се дружити нити се изједначуј са таквим људима који не знају да трудом и знојем

прибављају себи храну, него у безакоњу своме отимају туђе, и (изгледају) као да ходе у невиности, (а уствари) такви посматрају и вребају кога ће својом грабљивошћу да опљачкају. Као што и ове споменуте птице не сакупљају саме себи храну, него беспослено седећи само чекају како ће туђе месо да поједу, јер су незасите у лукавости својој. 5. „И не једи, каже (даље), смрену, ни полипа (= октапод), ни сипу", то јест, вели, немој се дружити ни бити сличан са таквим људима који су сасвим нечастиви и већ осуђени на смрт, као што су и ове поменуте рибице једине проклете, и вртећи се у дубини не пливају као остале, него бораве у муљу доле на дну бездана (= мора).

6. Такође (вели још): „Ни

зеца немој јести". Зашто?
Не буди, вели, педераст
(παῖδοφθόρος), нити
сличан таквима. Јер зец
добива сваке године по
један чмар (τὴν ἀφόδευσιν)
више, јер колико година
живи толико и рупа има.
7. Исто, „ни хијену немој
јести", то јест, вели, не
буди прељубник ни
развратник (φθορεῦς),
нити пак сличан таквима.
Како то? Зато што ова
животиња сваке године
мења природу (= пол), те
постаје некад мушки пол,
а некад женски. 8. Тако
исто је и „лисицу"
оправдано омрзнуо. Јер,
вели, не буди такав као
што чујемо да неки чине
безакоња нечистоћом у
устима, нити се дружи са
нечистим (женама) које
чине нечистоту у устима.
Јер ова животиња зачиње
преко уста.

9. Тако је, дакле, Мојсије,
добивши три прописа о

јелима, говорио то духовно, но они су то, сходно телесној (својој) похоти, узели као (да је реч) о јелима.

10. Познање тих истих трију прописа добио је и Давид, па (зато) слично каже: „Блажен је човек који не иде на веће безбожничко" — (слично) као што оне рибе иду у тамним (јатима) у дубину; „нити стоје на путу грешничком", какви су они који се само наизглед боје Господа и греше попут свиње; „нити седи за столом пагубника", као што су оне птице што седе и чекају грабеж. Ето, дакле, сад имате савршено (објашњење) односно јела.

11. Али Мојсије (још) рече: „Једите све што има раздвојене папке и што прежива". Шта хоће (тима) да каже? Да (таква

животиња) кад добије храну познаје онога који је храни, и (кад се наједе) види се да се радује и мирује због њега. Добро је то рекао гледајући на ову заповест. А шта то значи? (Значи) да се треба дружити са онима који се боје Господа, са онима који размишљају о смислу речи (Божије) коју су примили у срцу, са онима који говоре наредбе Господње и држе их, са онима који знају да је то размишљање (о речи Божијој) дело радости, и који се стално хране речју Господњом. А шта (значи то) што има „раздељене папке"? То (значи) да праведник и у овом свету ходи, и (онај будући) свети век ишчекује (τον άγιον αιώνα έκδέχεται). Видите ли како је Мојсије добро дао законе!

12. Али, откуда ће они (= Јевреји) то схватити и

разумети? А ми, добро и правилно схвативши заповести, говоримо тако како је хтео Господ. Зато је и обрезао уши и срца наша, да бисмо ово разумели.

XI

1. А испитајмо (сада) да ли се Господ постарао да објави унапред о води (крштења) и о крсту.

2. Односно воде, написано је за Израил да они оно крштење које доноси опроштење грехова неће прихватити, Него ће себи направити (друго). 3. Јер Пророк говори: „Задрхћи небо, и нека се над тим још више потресе земља, јер два зла учини народ овај: оставише мене, извор воде живе, и ископаше себи јаму смрти. Зар није пусти камен Сион, света гора моја? Јер ћете бити као младунци птичији кад

полете лишени гнезда". 4. И опет вели Пророк: „Ја ћу ићи пред тобом и горе (= узвишења) ћу поравнити и врата бакарна срушићу и вратнице гвоздене поломићу, и даћу ти ризнице тајне, скривене, невидљиве, да познају да сам ја Господ Бог. 5. И настанићеш се у високој пећини чврсте стене, и вода је њена постојана; видећете Цара у слави, и Душа ваша размишљаће о страху Господњем".

6. И опет код другог Пророка говори: „И биће, онај који тако чини, као дрво засађено крај извора водених, које ће плод свој дати у време своје, и лист његов неће отпасти, и све што буде чинио успеће. 7. Нису такви безбожници, нису такви; него су као прах који развеје ветар са лица земље. Зато неће устати на суд

безбожници, нити грешници на већу праведничком; јер зна Господ пут праведних, а пут безбожника пропаће". 8. Видите ли како је (овде) истовремено означио и воду и крст. Јер (тима) ово говори: „Блажени" су они који наду положише на крст и сиђоше у воду (крштења); а што кажу за плату „у своје време", то значи: тада ћу им, каже (Господ), дати награду. А што каже „лишће (им) неће опасти", то значи: свака реч која из вас изађе кроз уста ваша са вером и љубављу, биће на обраћење и наду многима.

9. И опет други Пророк говори: „И земља Јаковљева беше хваљенија од сваке друге земље". Овим (хоће да) каже: да прославља сасуд (то σκεύος) Духа Његовог. 10. Шта затим говори? „И

беше поток који тецијаше с десна, и излажаху из њега дрвета дивна, и ко од њих једе живеће довека". 11. Овим говори то да ми силазимо у воду (крштења) испуњени гресима и нечистотама, а излазимо (отуда) плоносећи у срцу, страх (Божији) и наду на Исуса имајући у духу . „И ко једе од њих, живеће довека". Ово значи: ако ко послуша када се ово говори и поверује, живеће довека.

XII

1. Исто тако опет указује на крст преко другог Пророка, који говори: „И када ће се све то догодити? вели Госиод? Када дрво буде положено и уздигнуто, и када из дрвета потече крв". Ето, имаш онет (пророштво) о крсту и о Ономе Који ће бити разапет.

2. И опет говори Мојсије, када Израилъ би нападнут од туђих племена, па да их подсети да кад год су нападани да су то због грехова својих предавани на смрт. Рече, дакле, Дух у срцу Мојсију да начини праобраз крста и Онога Који ће страдати (на њему), те да ће, ако се не буду на њега напали, бити нападани до века. Мојсије тада укрсти оружје једно на Друго усред сукоба (της πύλης = борбе прса у прса), и ставши изнад свих (на гору) рашири руке, те тако опет побеђиваше Израилъ. Затим, када спушташе руке, они поново биваху убијани. Зашто? Да би познали да се не могу спасти ако се не буду надали на Њега (= Христа). 4. Затим опет преко другог Пророка говори: „Васцели дан пружах руке своје народу непокорноме који се

противи праведном путу моме". 5. Такође опет Мојсије чини праобраз Исуса: да Њему ваља пострадали, али и да ће Он оживљавати (ζωο-ποίησις = оживотворавати), Он за Кога су мислили да је на том знаку (крста) погубљен. То би (у време) када падаше Израил. Јер Господ учини да њих уједа свака змија — јер је преступ Евин био кроз змију — и они (од тога) умираху, да би их тако укорио да ће због преступа свога бити предани на смртно страдање. 6. Али, на крају, исти овај Мојсије који им је заповедио: „Нека вам ни ливени ни резани (лик) не буде бог ваш", он сам прави ово (= лик бакарне змије) да би им показао праобраз Исусов. Наиме, Мојсије начини бакарну змију и стави је на видно место и проповећу позва народ. 7.

Кад су се ови окупили заједно (ἐπὶ τὸ αὐτό = на једно место), мољаху Мојсија да се помоли за њих да би били исцељени. А Мојсије рече: „Када неко од вас буде ује-ден, нека дође пред змију која виси на дрвету, и нека се нада верујући да она, иако је сама мртва, може ипак оживљавати (ζωοποιῆσαι = оживотворавати), и одмах ће бити спасен". И они тако и чињаху. (Тако) и у овоме имаш опет славу Исусову, јер је у Њему и за Њега све.

8. Шта говори опет Мојсије Исусу, сину Навиновом, давши њему, који је пророк, баш то име само да би сав народ чуо (=увидео) да Отац све објављује о Сину (Своме) Исусу. 9. Вели, дакле, Мојсије Исусу, сину Навиновом, давши му баш то име, када га посла да извиди земљу: „Узми

књигу у руке своје и напиши шта говори Господ: да ће из корена посећи сав дом Амаликов Син Божији (ὁ υἱός τοῦ Θεοῦ) у последње дане". Видиш опет да је Исус, не син човечији, већ Син Божији, јављен праобразно (τύπω) у телу (тј. у Исусу Навину).

10. Али пошто ће (неки) говорити да је Христос син Давидов, сам Давид пророкује, бојећи се (тога) и схватајући заблуду грешника: „Рече Господ Господу мојему: Седи мени с десне стране, док положим непријатеље твоје за подножје ногама твојим". 11. И опет овако говори Исаија: „Рече Господ Христу моме Господу, Којега држим за десницу његову, да покорим народе пред Њим, и моћ ћу царева раскинути". Видиш како Га Давид назива

Господом, а не каже (да му је) син.

ХИИ

1. Да видимо (сада): да ли је овај народ (= хришћански) наследник (завета), или онај први (= јеврејски); и да ли је завет за нас или за њих?

2. Слушајте шта каже Писмо за народ: „А мољаше се Исак за Ревеку жену своју, јер беше нероткиња; и она заче. Потом отиде Ревека да пита Господа, и Господ јој рече: Два су племена у стомаку твоме и два су народа у утроби твојој; и један ће народ надвладати други, и већи ће служити мањему". 3. Треба да разумете (αἰσθάνεσθαι = осећате) ко је Исак и ко је Ревека, и на којима је то показао да је овај народ већи него онај.

4. У другом пророштву

каже (о томе) јасније
Јаков Јосифу сину своме,
говорећи: „Ево, није ме
лишио Господ лица твога;
доведи ми синове твоје да
их благословим". 5. И
доведе Јефрема и
Манасију; и хотећи да
Манасија добије
благослов, јер беше
старији, приведе га Јосиф
код десне руке оца (свога)
Јакова. Али Јаков виде
духом праобраз будућега
народа, и шта каже: „И
укрсти Јаков руке своје и
стави десницу на главу
Јефрема, другога и
млаћега (сина), и
благослови га. И рече
Јосиф Јакову: 'Премести
десну руку своју на главу
Манасијину, јер ми је он
син првенац'. И рече Јаков
Јосифу: 'Знам, чедо, знам,
али ће већи служити
мањему' — и овај ће бити
благословен". 6. Видите
ли на кога је ставио (и
показао) да овај народ (=
хришћански) јесте први, и

наследник завета.

7. Ако (нам) је, дакле, ово напоменуто још и кроз Аврама, онда је наше знање постало савршено. А шта каже Авраму, кад је он сам поверовао и прими му се у правду? „Ево, поставих те, Авраме, за оца народима који верују Богу у необрезању“.

XIV

1. Добро. Али да видимо да ли завет, за који се (Бог) заклео оцима да ће га дати народу, да испитамо да ли га је дао. Дао га је, али они нису били достојни да га приме због грехова својих. 2. Јер каже Пророк: „И пошћаше се Мојсије на гори Синају да прими завет Господњи за народ, четрдесет дана и четрдесет ноћи. И прими Мојсије од Господа две таблице исписане прстом руке Господње у Духу. И

примивши Мојсије
силажаше ка народу да им
преда. 3. И рече Господ
Мојсију: 'Мојсије,
Мојсије, сићи брзо, јер
народ твој, којега си извео
из земље египатске, учини
безакоње'. И Мојсије
разумеде да (они) опет
себи начинише изливене
кипове ($\chi\omega\nu\epsilon\acute{\upsilon}\mu\alpha\tau\alpha$ =
идоле), и баци из руку
(својих) таблице, и
разбише се таблице завета
Господњег". Мојсије је
дакле примио, али они
нису били (тога) достојни.

4. А како смо ми добили
(завет), ево сазнајте.
Мојсије је као служитељ
примио, а нама је сам
Господ, пострадавши за
нас, дао (завет) као
народу наслеђа (Свога). 5.
А Јавио се (Он): да и они
достигну до пуноће
грехова (својих), и Да ми
кроз Њега, Господа Исуса,
као наследника завета,
завет добијемо. Он се

ради тога и спремио
(ἤτοιμάσθη = припремио)
да, јавивши се Сам, наша
већ смрћу истрошена и
безакоњу заблуде предана
срца избави из таме и
положи (διάθηται =
завешта) у нас завет речју
(Својом). 6. Јер је
написано како Њему Отац
даје заповест да,
избавивши нас из таме,
припреми Себи народ
свети. 7. Пророк каже: „Ја
Господ Бог твој, дозвох те
у правди, и држаћу те за
руку и оснажићу те, и
дадох те на завет народу,
светлост народима, да
отвориш очи слепима, и
изведеш из окова сужње,
и из дома тамничкога оне
који седе у тами".
Познајте, дакле, одакле
смо избављени. 8. Опет
вели Пророк: „Гле,
поставих те за светлост
народима, да будеш на
спасење до краја земље,
тако говори Господ, Бог
који те је избавио". 9. И

опет Пророк говори: „Дух је Господњи на мени, зато ме помаза да благовестим благодат поништенима (ταπεινοίς = униженима), посла ме да исцелим скрушене у срцу, да проповедам заробљенима да ће се отпустити, и слепима да ће прогледати, да казујем пријатну годину Господњу и дан расплате (ανταποδοσεως), да утешим све оне који плачу”.

XV

1. А још и односно суботе, написано је у десет заповести, које је говорио на гори Синају (Бог) Мојсију у лице: „И осветите суботу Господњу чистим рукама и чистим срцем”. 2. И на другом месту каже: „Ако синови моји сачувају суботу, онда ћу метнути милост моју на њих”.
3. О „суботи” се каже у

почетку стварања (ово):
„И створи Бог у шест дана
дела руку Својих, и сврши
у седми дан, и почину у
њему и освети га". 4.
Обратите пажњу, децо,
шта каже овим: „заврши
за шест дана". Каже ово:
да ће за шест хиљада
година довршити Господ
сав свет, јер код Њега дан
значи хиљаду година. То
ми сам Он сведочи
говорећи: „Гле, дан
Господњи биће као
хиљаду година". Дакле,
децо, „у шест дана" то
јест у шест хиљада
година, довршиће се сав
свет. 5. „И почину (Бог)
у дан седми". Тиме (хоће)
да каже: када дође Син
Његов и укине време
(καίρον) оног безаконика
(= ђавола), и када буде
судио безбожнике и
променуо (= преобразио)
сунце и месец и звезде,
тада ће с правом (καλώς =
добро) починути у седми

дан.

6. Тако, на крају, говори: „Осветићеш је (= суботу) чистим рукама и чистим срцем". Ако пак дан који Бог освети може неко сада осветити, будући чист срцем, онда смо ми сасвим у заблуди. 7. А ако не (може сада), онда ћемо га осветити тада када с правом (καλώς = добро) починемо, када то будемо могли, (када) сами будемо оправдани и задобијемо обећање, и (када) не буде више безакоња, него ће све од стране Господа бити учињено, тада ћемо га моћи осветити, будући претходно сами освећени.

8. На крају, пак, вели им (Бог): „Не подносим више младине и суботе (њихове)". Гледајте како каже: Нису ми угодне садашње суботе, него она коју сам створио, у којој, починувши од свега,

учинићу почетак осмога дана, то јест почетак другога света. 9. Зато ми и проводимо осми дан (= недељу) у радости, у који је и Исус васкрсао из мртвих, и јавивши се (ученицима) узнео се на небеса.

XVI

1. А још и односно храма, рећи ћу вам, како су несрећници (= Јудејци) обмањујући се полагали наде у грађевину, као да је то дом Божији, а не у Бога свога Који их је створио.

2. Јер скоро као незнабожци, (и они) су Га затворили у храм. Али, како говори Господ укидајући га? Ево, научите: „Ко је измерио небо пеђу, или ко земљу шаком? Нисам ли ја, говори Господ? Небо ми је престо, и земља подножје ногама мојим; какав ћете ми дом

сазидати, или које је место починка мојега?" Видите ли да је узалудна нада њихова.

3. А даље опет вели: „Гле, они који су порушили овај храм, они ће га и саградити". 4. То и бива: јер због њиховог ратовања (храм) би порушен; сада пак они исти, слуге непријатеља, поново ће га подићи. 5. Такође је објављено како је град и храм и народ Израилски имао бити предан. Јер Писмо говори: „И биће у последње дане: и предаће Го-спод овце, паше и ограду и кулу њихову на пропаст". И заиста је тако било како је говорио Господ.

6. Испитајмо, дакле, да ли постоји храм Господњи? Постоји, (али) тамо где Он сам каже да га прави и изграђује. Јер је написано: „И биће, када се сврши

седмица, саградиће се храм Богу на славан начин у име Господње". 7. Налазимо, дакле, да постоји храм (Богу). А како ће се то „саградити у име Господње"? Ево, научите: пре него што смо ми поверовали Богу наше обиталиште срца било је слабо и пропадљиво, као неки заиста руком саграђени храм, јер је био пун идолопоклонства и био је дом демона, зато што смо чинили оно што је противно Богу. 8. Пазите сад: „Саградиће се у име Господње", то јест да се храм Божији „на славан начин" сагради. Како? Ево, научите: добивши опроштење грехова и узнадавши се на Име (το ὄνομα) постали смо нови, опет испочетка саздавани. Зато у обитавалишту нашем Бог истински обитава у нама; 9. Како? (Кроз) реч вере Његове, позив обећања

Његовог, мудрост наредби
(Његових), заповести
науке (Његове) — Он сам
у нама пророкујући, Он у
нама обитавајући, нас
који смо поробљени
смрћу, Сам отварајући
врата храма, то јест уста,
дарујући нам покајање,
уводи у храм
непропадљиви. 10. Јер
онај који жарко жели да
се спасе гледа не у човека,
него у Онога Који у њему
обитава и (у њему)
говори, и Њему се диви
због тога што никада нити
је чуо из уста (људских)
речи Тога Који говори,
нити је пак сам икада
(раније) пожелео да их
чује. То је, дакле, духовни
храм изграђиван Господу.

XVII

1. Колико (ми) је било у
могућности и простоти да
вам изнесем (све ово),
надам се у души својој да
ништа нисам изоставио. 2.

Јер ако бих вам писао о садашњим и будућим (догађајима), не бисте разумели, зато што се то налази у причама.

XVIII

1. Толико, дакле, о овоме. Пређимо сада и на друго знање и учење.

Постоје два пута науке и власти (διδαχῆς καὶ ἐξουσίας): пут светлости и пут таме, и између та два пута разлика је велика. На једном су постављени светионици (φωταγωγοί) анђели Божији, а на другом анђели Сатанини.

2. Овај је Господ од векова и у векове, а онај је кнез садашњега времена безакоња.

XIX

1. Пут, пак, светлости је овај:

Ако неко хоће да иде путем до одређеног места,

похитаће кроз дела своја.
А знање које нам је дато
да ходимо овим путем
јесте овакво:

2. Љуби Онога који те је
створио,
бој се Онога који те је
сازдао,
прослављај Онога који те
је избавио од смрти.
Буди прост срцем и богат
духом.
Не дружи се са онима који
иду путем смрти.
Мрзи све што није угодно
Богу.
Омрзни свако лицемерје;
не остављај заповести
Господње.

3. Немој себе уздизати,
већ буди у свему
смиреноуман. Не
присвајај себи славу.
Не смишљај зли савет на
ближњег свога. Не
дозволи души својој
дрскост.

4. Не чини блуда; ни
прељубе; ни разврата с

децом. Нека ти реч
Божија не изађе с
нечистотом неких. Не
гледај на лице кад некога
треба покарати због
преступа.

Буди кротак, буди тих,
имај страх од речи које си
чуо. Не буди злопамтљив
брату своме.

5. Не буди двоједушан
хоће ли (нешто) бити или
неће. Не узимај узалуд
име Господње.

Љуби ближњега свога
изнад душе своје. Не
убијај дете у зачетку,
нити га погуби кад се
роди. Не дижи руке своје
од сина свога или од
кћери своје, него их од
младости учи страху
Господњем.

6. Не жели оно што је
ближњега твога. Не буди
грамжљив, нити се везуј
душом својом са
високима (= на
положајима), него се

дружи са праведнима и смиренима.

Све што се догађа примај као добро, знајући да без Бога ништа не бива.

7. Не буди двоједушан ни двојезичан, јер је двојезичност замка смрти. Подчињавај се господарима као слици Божијој, са поштовањем и са страхом.

Не заповедај у гњеву служи своме или слушкињи, који се у истога Бога надају, да не би они пренебрегли страх заједничког вам Бога; јер је Он дошао да позове не гледајући на лица, него (гледајући) на оне које је Дух (Свети) припремио.

8. Све што имаш подели са ближњим својим и не реци (за нешто) да је (твоја) својина; јер ако сте заједничари у неепропадљивоме, колико сте већма у

пропадљивоме?

Не буди много говорљив,
јер су уста замка смрти.
Колико можеш, буди
целомудрен ради душе
своје.

9. Немој да за примање
пружаш руке, а кад треба
дати (онда) да их
скупљаш.

Љуби као зеницу ока
свога свакога који ти
говори реч Господњу.

10. Сећај се дана суда и
дању и ноћу, и тражи
сваки дан лица светих,
било трудећи се у речи и
путујући ради тешења
и старајући се да спасеш
душу речју,
било да рукама својим
радиш за откуп грехова
својих.

11. Немој се устезати да
даш, нити дајући гунђај,
јер ћеш познати ко је
Добри Наградодавац.
Сачувај што си примио,
нити додајући нити

одузимајући. Мрзи до краја оно што је зло. Суди праведно.

12. Не прави раздора, него мири завађене сједињујући их. Исповедај се за грехе своје. Не приступај молитви са савешћу нечистом.

XX

1. А пут онога Црнога (тоῦ μέλανος = ђавола) јесте криви (пут) и проклетством испуњен. Јер је (то) пут вечне смрти, и с муком сав; и на њему се налази оно што губи душу њихову: идолопоклонство, дрскост, надменост власти, лицемерје, двоједушност, прељуба, убиство, отимачина, гордост, преступништво, лукавост, злоба, самонаметљивост, врачање, мађија, грамзивост, немање

страха Божијег (αφοβία
Θεοῦ =
небогобојажљивост).

2. (На том путу су):
прогоничељи добрих,
мрзитељи истине,
љубитељи лажи,
који не знају плату
праведности,
који се не држе добра,
нити суда праведног,
који удову и сироту не
пазе,
који бдију не на страх
Божији, него на зло,
од којих је далеко и по
страни кротост и
трпљење,
љубитељи сујете,
који се отимају о награду,
који не милују сиромаша,
не саосећају са
страдалником,
који су лаки на
оговарање,
који не познају
Створитеља свога,
убице деце (своје),
развратитељи саздања
Божијег,

који се одвраћају од
невољника,
вређају и муче већ
намученога,
браниоци богаташа;
безаконе судије сирوماха,
испуњени свакога греха
(πανταμάρτητον =
свегрешници).

XXI

1. Добро је, дакле,
научивши наредбе
Господње, колико их је
написано, у њима ходити
(= живети). Јер ко ово
чини биће прослављен у
Царству Божијем, а ко
изабира оно (друго)
пропашће заједно са
делима својим. Ради тога
ће бити васкрсење, ради
тога расплата
(ἀνταπόδομα).

2. Молим оне који су на
положајима — ако
примате неки савет од
моје добре намере: Ви
имате око себе оне којима
можете чинити добро, не

пропуштајте то. 3. Близу је онај дан у који ће све пропасти заједно са Нечастивим (τω Πονηρω = са Злим).

4. Опет и опет вас молим: Будите сами себи добри законодавци, останите сами себи верни саветници, избаците из себе свако лицемерје. 5. А Бог, Који господари целим светом, нека вам да мудрост, разумност, разборитост, познање наредаба Његових, трпљење.

6. А будите Богом научени, истражујући шта тражи Го-спод од вас; и чините то, да бисте (то) и нашли у дан суда. 7. Ако ли се сећате некога добра, сећајте ме се размишљајући о овоме, да би и жеља и старање (моје) одвело неком добру.

8. Умољавам вас, просећи

милост, док је још са вама добри сасуд (τό καλόν σκεῦος = тело, тј. док сте још у телу), немојте пропуштати ништа од овога, него то стално истражујте, и испуњавајте сваку заповест, јер то (она) и заслужује. 9. Ради тога сам се највише и трудио да напишем оволико колико сам могао.

10. Спасевајте се, децо љубави и мира. Господ славе и сваке љубави (нека је) са духом вашим! Амин.

*Посланица Варнаве
Апостола, сапутника Са
Апостола Павла.*

*(Овај потписани наслов
имају само неки од
рукописа.)*

1 По среди је семитизам: Адам чије име значи Земља(нко) је створен од земље (1 Мојс. 2,7; 3,17) и као такав је страдалан, смртан. Христос је постао тело - човек, и страдањем Својим спасао је и обесмртио човека. »

2 Овде и даље у VII, 11 цитат је из тза аграфа = незаписаних речи Христових.

3 Највероватније аграфа (= незаписанеречи Христове) као и у VI, 13.

4 Ово објашњење за име ИСУС и КРСТ, изведено из грчког броја 318 (18 + 300: ИН + Т), није могуће у јеврејском писму и језику (могуће је још у словенском писму и језику). Сусрећемо га и код Климента Александријског (Стромата, VI 84,2). Крст

у виду слова Т познат је још и у другим текстовима из 2. века Хришћанства

5 Овакво је мишљење владало и код неких античких природословаца. Ср. и Климент Александријски, Педагог II, 83 и 88.

6 Види претходну напомену.

7 Неидентификован цитат. Односи се највероватније на чокот (виноградску лозу), који означава Христа (Јн. 15,1-8 кДидаки !Х. 2).

8 Израз је Апостола Павла, којим писац показује Христа као кључ све историје Старог Завета, који је цео — праобраз Христа.

9 Ово мишљење личи на хилијазам, а корене има у јудеохришћанству.

10 Јасан доказ да су хришћани од почетка празновали недељу, а не суботу, као дан одмора. (Ср. и Дидахи XIV, 1).

11 Нејасно о каквом „поновном иодизању“ Храма (и којег?) се ради. Неки мисле да би то могао бити покушај Јевреја 119. године да обнове срушени од Римљана храм у Јерусалиму, у ком случају би Посланица Варнавина била написана доста рано.

12 Одавде почиње други део Посланице Варнавине, који је сличан са првим делом Дидахи (I—V).

13 Могућ је и превод: „Не изговарај реч Божију међу онима који су нечисти“ (сходно Мт. 7,6).

